

KOMMUNAL- OG
MODERNISERINGSDEPARTEMENTET

KMDs europastrategi 2015–2017

1 Innhold

1	Mål og innretning.....	2
1.1	Innledning.....	2
1.2	Rammebetingelsene for KMDs internasjonale arbeid 2014-2017	2
1.3	KMDs prioriteringskriterier.....	3
2	Europapolitikk.....	3
2.1	Hovedprioriteringene i europapolitikken i 2015-2017	3
2.1.1	Økt konkurransekraft og verdiskaping.....	3
2.1.2	En ambisiøs klima- og energipolitikk	4
2.1.3	Økt trygghet og sikkerhet.....	5
2.1.4	En helhetlig migrasjonspolitikk	6
2.2	Virkemidler for å nå regjeringens europapolitiske mål	6
2.2.1	Politisk engasjement og samordning med åpenhet og debatt.....	6
2.2.2	Kunnskap.....	8
2.2.3	Samarbeid med EU-land, herunder de nordiske landene	9
2.3	KMDs øvrige europapolitikk.....	10
3	Organisering av internasjonalt arbeid i KMD.....	11
3.1	Arbeidsform.....	11
3.2	Kommunikasjon.....	11
4	Avslutning.....	12

1 Mål og innretning

1.1 Innledning

Ifølge midlertidige retningslinjer for forvaltningen av Norges deltakelse i EØS- og Schengen-samarbeidet med veileder, som trådte i kraft høsten 2014, skal departementene ha en strategi for sitt EØS-arbeid. Det heter at strategien bør gi tydelige mål for arbeidet og beskrive hvordan målene kan nås. Departementene forventes å ha gode interne rutiner slik at forvaltningen på en systematisk måte følger opp de utfordringene og mulighetene som samarbeidet med EU gir. Veilederen angir følgende elementer som departementene bør vurdere å ta inn i sin strategi: Strategiske hovedmålsettinger og prioriteringer, organisering og rutiner for EØS-arbeidet på departementets fagområde, hvordan delta og bidra på en god og effektiv måte i EUs politikk- og regelverksutvikling, åpenhet, informasjon og involvering, kompetansebygging og kunnskap, oppfølging av EØS-forpliktelser og nasjonale eksperter. Alle de nevnte elementene er omtalt i europastrategien.

Kapittel 3 er omtale av hvordan EU/EØS-arbeidet og det internasjonale arbeidet organiseres i KMD.

1.2 Rammebetingelsene for KMDs internasjonale arbeid 2014-2017

I **Sundvolden-erklæringen** heter det at hovedlinjene i norsk utenrikspolitikk ligger fast og at Regjeringen vil bygge sin politikk på et forpliktende internasjonalt samarbeid. Norge skal være en aktiv bidragsyter i FN, NATO og andre internasjonale organisasjoner. Sundvolden-erklæringen slår fast at norsk utenrikspolitikk begynner i **Europa**. Regjeringen vil føre en mer aktiv politikk for å ivareta Norges interesser overfor EU, blant annet gjennom **EØS-avtalen**. Regjeringen legger til grunn EØS-avtalen og de **øvrige avtalene med EU** som ramme for europapolitikken. Regjeringens strategi for samarbeidet med EU 2014-2017, midlertidige retningslinjer for forvaltningen av Norges deltakelse i EØS- og Schengen-arbeidet samt nye EFTA-prosesser i EØS-arbeidet er også sentrale dokument som angir rammer for arbeidet.

Det **nordiske samarbeidet** er viktig. Regjeringen vil bidra til å styrke det parlamentariske samarbeidet i Nordisk Råd og ta en aktiv rolle i Nordisk Ministerråd.

Regjeringens mål er at **urfolk og minoriteter** skal få utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Regjeringen vil utvikle samisk næringsliv, herunder reiseliv, knyttet til samisk kultur og de tradisjonelle samiske næringer. Regjeringen vil etablere et samarbeid på **tvers av grensene** når det gjelder samiske språk og bevare konsultasjonsordningen mellom statlige myndigheter og Sametinget.

Regjeringen vil føre en offensiv **nordområdepolitikk**. Politikken skal bygge opp under næringsutvikling, ivaretagelse av norske interesser, styrket samarbeid med Russland og polarstatene, og sikre grunnlaget for aktivitet og bosetting i nord. Regjeringen vil føre et tettere næringssamarbeid og folk-til-folk-samarbeid med naboland i nord og Færøyene, Island og Grønland.

Regjeringen vil arbeide for et modernisert, sterkt og mer effektivt **FN**. Norsk innsats og økonomisk engasjement skal vris i retning av de delene av organisasjonen som effektivt leverer gode resultater og arbeider i tråd med norske prioriteringer. Regjeringen vil være en reformorientert og konstruktivt krevende bidragsyter og partner i FN.

Regjeringen satser på **kunnskap** og **konkurransekraft** for norske arbeidsplasser. Innovasjon, kunnskap og teknologi er viktige satsningsområder. Todelingen av norsk økonomi gjør de viktigere at vi som nasjon får flere ben å stå på. Dette betyr at regjeringen arbeider for næringslivets rammebetingelser. **OECD** er en viktig arena for samarbeid om økonomisk politikk, territoriell utvikling og innovasjon.

Norge er gjennom medlemskap i FN, Europarådet og andre organisasjoner også bundet av **avtaler**. Oppfølgingen av avtalene angir også rammer for KMDs internasjonale arbeid.

1.3 KMDs prioriteringskriterier

KMD har følgende hovedformål for departementets deltakelse og rekkefølgen angir også prioritering av departementets ressursbruk:

1. Delta i utformingen av premisser som blir lagt av internasjonale organ for å sikre norske interesser og forpliktelser innenfor våre ansvarsområder.
2. Lære av andre lands erfaringer på de politikkområdene vi prioriterer.
3. Bidra til formidling av kunnskap på de politikkområdene vi prioriterer.

2 Europapolitikk

Som nevnt i innledningen, skal alle departementene utarbeide en strategi for forvaltningen av Norges deltakelse i EØS- og Schengen-samarbeidet. Departementenes strategier publiseres på europaportalen.

Våren 2014 la Regjeringen frem *Norge i Europa. Regjeringens strategi for samarbeidet med EU 2014-2017*. Strategien inneholder hovedprioriteringer og virkemidler for hvordan prioriteringene skal nås. Hovedprioriteringene er økt konkurransekraft og verdiskaping, bedre kvalitet i forskning og utdanning, en ambisiøs klima- og energipolitikk, økt trygghet og sikkerhet og en helhetlig migrasjonspolitikk. Strategien er direkte i omtalen av virkemidlene, det vil si hvordan regjeringen skal nå målene den har satt seg. Virkemidlene er politisk engasjement og samordning, åpenhet og debatt, kunnskap og samarbeid med EU-land. Det er klare forventninger til statsrådene og departementene.

Det er naturlig å ta utgangspunkt i regjeringens strategi for å konkretisere hva og hvordan KMD skal arbeide med i europapolitikken i denne stortingsperioden. Samtidig har KMD forpliktelser overfor EU utover det som er nedfelt i regjeringens EU-strategi. Disse forpliktelsene følger av EØS-avtalen og deltakelse i ulike programmer. I tillegg viser *NOU 2012:2 Utenfor og innenfor – Norges avtaler med EU* at forutsetninger som ble lagt til grunn da EØS-avtalen ble inngått, ikke gjelder lenger. Eksempel på dette er skatte- og avgiftsregler som berører statsstøtte. KMDs internasjonale strategi må også ha med disse aspektene og KMDs øvrige europapolitikk er derfor særskilt omtalt etter regjeringens prioriteringer og virkemidler i europapolitikken.

2.1 Hovedprioriteringene i europapolitikken i 2015-2017

2.1.1 Økt konkurransekraft og verdiskaping

Norge bidrar med ca 2 mrd euro til EUs nye forsknings- og innovasjonsprogram, Horisont 2020. Programmet har et budsjett på 70,2 mrd euro. Programmet gir offentlig sektor, næringsaktører og forskningsmiljø tilgang på lik linje med medlemslandene. Programmet har blant annet en klar målsetting om samfunnsnytte og setter krav om at offentlige aktører og

næringsaktører skal trekkes direkte inn i prosjektene som partnere. Det gir store muligheter for fornyelse og innovasjon i kommunal sektor å delta i dette programmet. Mange av de tematiske satsningene er rettet mot områder som kommunene har ansvar for, enten direkte eller som eiere av kommunale selskap. En arbeidsgruppe i regi av Europapolitisk forum (UD og KMD) har utarbeidet et opplegg for å mobilisere og legge til rette for at kommunal sektor kan utnytte de mulighetene som ligger i Horisont 2020.

I EUs territorielle samarbeid Interreg, er innovasjon også et prioritert område i alle de 11 programmene Norge deltar i for perioden 2014-2020. Programmene bidrar til deling av kunnskap, næringsutvikling og utvikling av arbeidsplasser. Offentlige og private aktører i Norge deltar sammen med sine partnere i naboland og ellers i Europa. Kommunal sektor og ulike aktører på regionalt og lokalt nivå har lang erfaring med deltagelse i Interreg. KMD vil bidra til økt deltakelse fra næringslivet i Interreg, og at en kan gjøre seg nytte av aktørenes erfaringer i arbeidet med Horisont 2020.

Forskningssamarbeidet i EU omfatter også fellesprogrammer, Joint Programming Initiatives (JPI), og KMD har på departementssnivå ansvar for å følge opp Urbant Europa. JPIene er etablert for å svare på de store samfunnsutfordringene som Europa står overfor. De utgjør komplementære aktiviteter til Horisont 2020, og midler fra rammeprogrammet kan bli brukt til å medfinansiere aktiviteter innenfor en JPI. Målsettingen med JPI Urbant Europa er å utvikle et felles forsknings- og innovasjonsprogram med lang horisont bygget på de fire tematiske søylene økonomi, transport, sosialt/demokrati og økologisk bærekraft.

En rekke spørsmålsstillinger i tilknytning til samisk samfunnsliv, språk og kultur er ikke avgrenset av statsgrensene. Norges forskningsråds program for samisk forskning er derfor åpen for å invitere til både flerfaglig og institusjonelt samarbeid over grensene.

2.1.2 En ambisiøs klima- og energipolitikk

Europakommisjonens forslag til nytt klima- og energirammeverk for perioden 2020-2030 og melding om energieffektivisering inngår som en del av 2030-rammeverket. En beslutning i Det europeiske råd vil senere bli fulgt opp med forslag til regelverk og virkemidler innenfor de enkelte områdene.

På veien mot lavutslipp kreves det omstilling og bidrag fra mange aktører. Blant disse står norske kommuner i en særstilling. I kraft av å være planmyndighet, eier av infrastruktur og bygninger, innkjøper av varer og tjenester, tjenesteleverandør og lokal koordinator, har kommunene en nøkkelrolle i arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser på en rekke områder. Viktigst her er utslipp fra veitrafikk, men også utslipp fra bygninger, fjernvarme, jordbruk, skogbruk og avfallssektoren kan påvirkes gjennom lokale og regionale tiltak.

Det er spesielt planmyndighetsrollen som gir kommunene mulighet til å påvirke samfunnsutviklingen på klima- og energiområdet. Plasseringen av servicetilbud, boliger, arbeidsplasser og infrastruktur legger sterke føringer for hvordan transportbehovet kan dekkes og dermed for det lokale utslippsnivået. I et langsiktig tidsperspektiv blir betydningen av dette enda viktigere.

Energieffektivisering, som del av EUs 2030-rammeverk, har fått økt oppmerksomhet. Arbeidet med energieffektivisering er sentralt for kommunesektoren. Kommunesektoren kan bidra med energieffektivisering innen flere sektorer som for eksempel bygg, avfallsbehandling og transport. Kommuner og fylkeskommuner er også en betydelig eier av

kraftselskap. Som eier kan de gi signal om investeringer i forsknings- og innovasjonsprosjekter i nett og anlegg. Kommunene kan også benytte seg av de mulighetene som ligger innenfor EU-programsamarbeid hvor Norge deltar, selv om dette ikke er en del av 2030-rammeverket. Dette gjelder Horisont 2020, Interreg eller andre sektorprogram. Horisont 2020 prioriterer midler til energieffektivisering.

I 2030-rammeverket foreslår Europakommisjonen et mål om 27 prosent fornybar energi for EU. Kommunene spiller en rolle i utbygging av fornybare energikilder som vind og vann. De siste årene har det pågått et omfattende arbeid med energiomlegging i Norge. For eksempel har norske kommuner også etablert flere kraftvarmeselskaper som produserer varmt vann til oppvarming fra forbrenning av avfall og biomasse. Dette går til oppvarming av offentlige bygg, næringsbygg og boliger, og er en supplerende energikilde til elektrisitet. Fjernvarme er en bransje med rask vekst, mye innovasjon og stort mangfold.

EU har en ambisiøs politikk for ytterligere utslippskutt frem mot 2030, i tråd med veikartet som peker mot 80-95 prosent utslippskutt i 2050. Også Norge har en ambisiøs politikk for ytterligere utslippskutt, og er del av det europeiske kvotehandelssystemet. Norge har i flere innspill tatt til orde for en innstramming av kvotesystemet, bl.a. tiltak som kan øke prisen på utslipp, for å utløse den omstillingen og teknologiutviklingen som er nødvendig. Dette kan også indirekte påvirke kommunesektoren som vertskap for industribedrifter.

Relevante direktiver som angår energibruk i bygg, er OEDs ansvar, men vil berøre plan- og bygningsregelverket. Dette gjelder blant annet det reviderte bygningsenergidirektivet, hvor KMD deltar i arbeidsgrupper for direktivet. Det gjelder også energieffektiviseringsdirektivet, hvor KMD følger med på arbeidet som gjøres i regi av OED. DiBK og Husbanken har et utstrakt internasjonalt arbeid innenfor energi og klima, både når det gjelder regelverksutvikling, forskning og utvikling av virkemidler. Lavenergiprogrammet, som KMD har et formelt samarbeid med, har også deltatt i flere internasjonale FoU-prosjekter.

I de nevnte direktivene heter det også at staten skal gå foran blant annet ved å innføre energikrav for egne bygninger på et tidligere tidspunkt enn for andre bygg. Statsbygg følger utvikling på dette området nøye og har på mange områder tilpasset sine langsiktige strategier til EUs energikrav.

2.1.3 Økt trygghet og sikkerhet

Dette omhandler utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikken, herunder økt fokus på personvern i Europa og arbeidet med nytt regelverk.

Overvåking, kontroll og beskyttelse av borgenes personvern og personopplysninger er et aktuelt tema. Personvernarbeidet har lenge stått høyt på dagsorden i EU. Norsk personvernlovgivning bygger på EUs personvernregelverk. Personverndirektivet fra 1995 er under revisjon, og kan forventes erstattet av en forordning som etter all sannsynlighet vil være EØS-relevant. Arbeidet på EU-/EØS-området er delt mellom JD og KMD. JD, med bistand fra KMD, deltar i Rådets arbeidsgruppe for nytt personvernregelverk. Arbeidet er ressurskrevende, men prioritert. Det er viktig at norske myndigheter er tilstede, og så tidlig som mulig søker å påvirke internasjonalt regelverk som vil bli bindende for Norge. Det å følge regelprosessen i EU er dessuten nyttig når vi senere skal gjennomføre regelverket nasjonalt. Et av målene for norske myndigheter er å arbeide for et så enkelt og forståelig regelverk som mulig på dette området.

JD og KMD deltar begge i EFTAs arbeidsgruppe for personvernspørsmål. KMD har dessuten ansvar for at Kommisjonens ulike beslutninger om beskyttelse av personopplysninger i tredjeland gjennomføres i norsk rett.

2.1.4 En helhetlig migrasjonspolitik

Norge vil arbeide for felles løsninger på Europas felles migrasjonsutfordringer og bidra til dette ved å fremme menneskerettigheter, demokrati, fred og utvikling. EUs nabolandspolitikk sør og øst for EUs grenser. EUs migrasjonspolitik har ingen direkte betydning for KMD.

2.2 Virkemidler for å nå regjeringens europapolitiske mål

Virkemidlene sier hvordan Norge skal få gjennomslag for høyt prioriterte saker. Regjeringen har sagt at den vil føre en europapolitikk som bygger på politisk engasjement og samordning med åpenhet og debatt, kunnskap og samarbeid med EU-land.

2.2.1 Politisk engasjement og samordning med åpenhet og debatt

Målet med regjeringens europapolitikk er å få gjennomslag både for norske interesser og å bidra til en positiv utvikling i Norge og i andre land. For å lykkes med å påvirke beslutninger i EU må Norge være tydeligere, tyngre og tidligere ute i europapolitiske spørsmål. Dette krever at en samordner norsk europapolitikk, både horisontalt mellom fagdepartementene, men også vertikalt mellom stat og kommunesektoren.

Et sentralt tiltak er opprettelsen av regjeringens europautvalg. Statsråden for samordning av EØS-saker og forholdet til EU leder **regjeringens europautvalg**. Hver enkelt statsråd har ansvar for å gjøre europautvalget oppmerksom på EU-saker som er viktige for Norge og norske interesser. I utvalget deltar de statsråder som berøres av sakene som står på dagsordenen. KMD-ministeren vil, gjennom sin samordningsrolle overfor komunesektoren, ofte berøres. Kommuner og fylkeskommuner har ansvar for oppgaver innenfor nesten alle sektordepartementenes fagområder. For KMD er det viktig at konsekvenser av nye EU-initiativ for norsk kommunal sektor, kommer frem så tidlig som mulig, mens det er muligheter for å påvirke, og i god tid før høringer av eventuelle lovendringer.

For at Norge skal kunne delta samtidig med EUs medlemsland, og engasjere seg når nye initiativer i EU kommer, må den norske debatten foregå samtidig med debatten i EU-land. Kommuner og fylkeskommuner deltar i europeiske samarbeidsorganisasjoner, og er gjennom dette medlemskapet viktige lytteposter, diskusjonspartnere og **formelle høringsinstanser** i politikk- og regelverksutvikling i EU. Dette bør utnyttes strategisk.

I **Europapolitisk forum** møtes stat og kommunal sektor. Kommunal sektor er representert ved lederne av landsdelsutvalgene og representanter fra KS. Forumet ledes av KMD og UD på statssekretærnivå. Forumet gir mulighet for dialog, informasjonsutveksling og samordning mellom politikere fra regjering og politikere fra lokalt og regionalt nivå og Sametinget. Forumets mandat omfatter dialog om aktuelle europapolitiske temaer og utviklingstrekk, herunder utvikling av EU-politikk som kan få betydning for lokal- og regionalforvaltningen og den samiske befolkningen, samt tilbakemelding fra lokal og regionalforvaltningen om implementering av EØS-regelverk.

I forumets møter gis i tillegg informasjon fra møter i **europeiske samarbeidsorganisasjoner** som kommuner og fylkeskommuner er medlemmer av. Medlemskapet i organisasjonene, bidrar til erfaringsutveksling med europeiske lokale og regionale myndigheter, og er arenaer for påvirkning. De kan være med på å legge premisser for ny EU-politikk.

Forumet får seg forelagt lister fra **Tidlig varslingsgruppe** om hva som forventes å være de viktigste initiativene fra EU med konsekvenser for Norge og norske interesser. Tidlig varslings-gruppa består av representanter for partene i arbeidslivet, kommuner og regioner som arbeider aktivt med EU/EØS-saker i Brussel, KS og UD. UD har sekretariatsansvar. Kommuner og regioner gir innspill om EU-politikk som antas å bli viktige for Norge. I Europapolitisk forum drøfter en hvordan norsk kommunesektor kan bli berørt av ulike EU-initiativ og hva som er viktige norske interesser, det være seg initiativ på politikk- og regelverksiden, eller nye forsknings- og innovasjonsprogram som for eksempel Horisont 2020 og det europeiske territorielle samarbeidet (Interreg).

I arbeidet med bakgrunnsnotatene til forumet, settes det ned ad hoc arbeidsgrupper med deltakelse fra aktuelle fagdepartementer sammen med kommunesektoren. KMD og UD har ansvar for å sette sammen bidragene. På denne måten bringes kunnskap om hvordan kommunesektoren blir berørt av ny EU-politikk mye tidligere inn i prosessene, enn hvis en skulle vente til høringer fra fagdepartementene av ev regelverksforslag i form av innlemming av EU-direktiv i norsk lovgivning. Fagdepartementene får innblikk i kommunesektorens egne erfaringer om europeisk samarbeid, og hva en på regionalt og lokalt vurderer som viktige konsekvenser for sektoren på et tidlig stadium. En oppnår på denne måten en tidlig og god samordning. Kommunesektorens vurderinger av hvordan de blir berørt og ideer til muligheter og løsninger, vil komme inn i en fase hvor det ennå er påvirkningsmuligheter.

I regjeringens strategi for samarbeidet med EU står det at norske statsråder skal ivareta norske interesser ved å **delta på EUs uformelle ministermøter** og øvrige møter som våre avtaler med EU åpner for. Statsrådene skal samarbeide tett med kollegaer i EUs medlemsland, de andre EFTA-landene som er medlem av EØS og spesielt samarbeide med nordiske kolleger.

Oppfølging fra KMD

- På KMDs fagområder skal departementet sørge for at EØS- og Schengen-saker blir forberedt, og berørte parter høres, at norske posisjoner utformes og fremmes, og at beslutninger fattet i EØS-organene gjennomføres nasjonalt. På områder som dekker flere departementers ansvarsområder, skal departementet, der det er aktuelt, samarbeide om felles posisjoner. KMD må derfor fange opp og følge opp relevante saker. UD's midlertidige retningslinjer sier at foreløpig norsk posisjon skal foreligge raskest mulig og senest innen tre måneder etter at Europakommisjonen har fremmet et forslag.

Sammen med UD skal KMD samordne arbeidet med notatene som blir lagt frem for Europapolitisk forum om viktige EU-initiativ og ny EU-politikk. Det enkelte fagdepartementet har likevel hovedansvaret for innholdet i notatene. KMD skal bidra til at region- og kommuneperspektivet er godt nok ivaretatt. Tidlig varslingsgruppe koblet til Europapolitisk forum skal bidra til at Norge engasjerer seg i en tidlig fase i politikk- og regelverksutviklingen, og at en opptrer samordnet, både horisontalt mellom sektordepartementene og vertikalt mellom stat og kommunal sektor i viktige saker som berører kommunesektoren.

- KMD-ministeren bør delta på uformelle ministermøter i EU. KMD-ministeren inviteres til uformelle regionalministermøter en gang per halvår. KMD ministeren blir med ujevne mellomrom invitert til det uformelle boligministermøtet. Møtene følger det rullerende formannskapet i EU. Avdelingene bistår på vanlig måte ved slike besøk.

- KMD deltar også i en uformell administrativ gruppe med tilsvarende representater fra kommunaldepartementer fra EU-land, High Level Group om Governance, som utveksler informasjon om regelverksendringer i EU. En åpen styringsgruppe møtes i forkant og forbereder høynivåmøtene, basert på saker som ligger i Kommisjonen arbeidsprogram det året.
- Rådene ved EU-delegasjonen er viktige samordnere. Det avholdes faste møter mellom departementet og fagrådene minst to ganger per år. KMD har to fagråder ved EU-delegasjonen; Regional og kommunalråden og IKT- og forvaltningsråden.

○ **Regional- og kommunalråden**

Rådens instruks angir hva som er prioriterte arbeidsområder; Politikktutvikling i EU, regelverk som berører tidligere KRDs arbeidsfelt (offentlige anskaffelser, statsstøtte, konkurranseregulering, og regelverk som er knyttet til de mest kommunerelaterte sektorene), boligpolitikk (subsidiert og støtteordninger) og bygningspolitikk, regional statsstøtte, territorielt samarbeid i inneværende periode 2014-2020, EUs nordlige dimensjon, EØS-finansieringsordningene og EU2020-strategien.

Regional- og kommunalråden har et særlig ansvar for ovennevnte politikkområder. Råden rapporterer jevnlig til avdelinger og saksbehandlere om relevante tema og holder mange foredrag og arrangerer seminarer, konferanser, møter og studiebesøk. Formidlingsarbeidet er viktig og tar mye tid. Råden har også et fast dialogforum i Brussel med regionkontorene, NHO, LO og KS.

○ **IKT- og forvaltningsråden**

IKT- og forvaltningsråden skal følge, rapportere og gi råd om utviklingen i EU og EØS innenfor IKT, forvaltningspolitikk og personvern, på tvers av sektorer. Hovedtyngden ligger på EUs IKT-politikk. IKT-politiske spørsmål berører flere og flere politikkområder. Siden KMD har et særskilt samordningsansvar for IKT-politikken, må det følges med på og rapporteres fra hele bredden av IKT-politiske utfordringer knyttet til digitalisering: Det digitale indre marked, telekom, personvern, opphavsrett, sikkerhet, sårbarhet, tillit, styring av internett osv sett opp mot Kommisjonen forslag og initiativ og til sakenes utvikling gjennom Parlament og Råd.

IKT- og forvaltningsråden arbeider nært sammen med andre fagråder ved delegasjonen som har ansvar knyttet til IKT-politiske spørsmål, f.eks samferdselsråd, justisråd, miljøråd og næringsråd. Rapportering og informasjonsvirksomhet skal foregå i nært samarbeid med relevante avdelinger og seksjoner.

2.2.2 Kunnskap

Regjeringen vil bidra til at **forvaltningen har god kunnskap om EU og EØS**, blant annet gjennom systematisk **hospitering** for norske tjenestemenn i EUs institusjoner og medlemsland. Kompetansen til norske hospitanter og nasjonale eksperter i EUs institusjoner skal brukes på en målrettet måte når de returnerer til Norge.

KMD utvikler **fagkompetanse** gjennom deltakelse i internasjonale arbeidsgrupper på prioriterte politikkområder, internasjonale fagkonferanser, analyse- og utredningsarbeid. Dette skjer gjennom regionalforskning og utredningsarbeid som utføres av bl.a. Nordregio, European Policies Research Centre, ESPON og OECD. Innenfor det kommunale området

skjer dette bla.a. gjennom ARENA-programmet ved UiO, European Consortium of Political Research (ECPR) og juridisk utredningsarbeid innenfor advokatmiljøer. Innenfor planlegging, byutvikling og geodata skjer dette blant annet gjennom støtte til forskning og utredning i regi av EUs felles forsknings- og innovasjonsprogram Urbant Europa, Nordregio og International Federation for Surveyors, og deltakelse i informasjonsinfrastruktursamarbeidet Inspire. Innenfor bolig- og bygningspolitikken skjer dette gjennom deltakelse i European Network for Housing Research og European Federation of National Organisations working with the Homeless.

Oppfølging fra KMD

- Innblikk, Depweb, Difi og UD's Europaportal er plattformer for utvikling av de ansattes EU-kompetanse. Difi arrangerer jevnlig relevante kurs. KMD har for tiden ingen kompetansestrategi, men opplæringsplanen er revidert. Ifølge opplæringsplanen skal fagrådene ved EU-delegasjonen ha temamøte to ganger per år. Administrasjonsavdelingen, ADMA, har en pådriverrolle her.
- Avdelingene som har nasjonale eksperter, Avdeling for IKT og fornying og Regionalpolitisk avdeling, har et særlig ansvar for systematisk utnyttelse av kompetanse, erfaring og informasjon både under oppholdet i kommisjonen og ved hjemkomst. Under oppholdet i Brussel er de nasjonale ekspertene formelt frakoblet sitt hjemmedepartement og Kommisjonen har full instruksjonsmyndighet. Det er imidlertid bred aksept for at ekspertenes kunnskaper og nærhet til sakene kommer utsender til nytte, uten at dette behøver å komme i konflikt med kravene til lojalitet mot Kommisjonen. Utsendelse av nasjonale eksperter er en betydelig investering med avkastning både under oppholdet og ved hjemkomst. Utnyttelsen av kompetanse, erfaring, kunnskaper og kontaktnett fra arbeidet i Kommisjonen må systematisk utnyttes ved hjemkomst.
- KMD utveksler kunnskap om byutvikling gjennom deltakelse i DG Urban Development der EUs arbeid med felles retningslinjer for bærekraftig byutvikling, Urban Agenda, videreutvikles. Dette arbeidet er nært koblet til Territorial Cohesion som har fokus på regional utvikling.

2.2.3 Samarbeid med EU-land, herunder de nordiske landene

Regjeringen vil **samarbeide mer systematisk med medlemsland** av særlig betydning for Norge, ikke minst de **nordiske**. De nordiske landene deler grunnleggende interesser knyttet til det indre marked og de overordnede politiske utfordringer Europa står ovenfor.

Oppfølging fra KMD

- Avdelingene har ansvar for at KMD-ministeren kan følge opp punktet om at statsrådene skal samarbeide tett med kolleger i EUs medlemsland, EFTA-landene i EØS og nordiske kolleger.
- Flere av de nordiske landene har sammenlignbare plansystemer og diskusjoner rundt disse systemene gir stort faglig utbytte. Samtidig gir det nordiske samarbeidet viktige impulser til EU-samarbeidet. Innenfor planlegging og regionalpolitikk deltar KMD i Nordisk Ministerråds komite for regionalpolitikk og planlegging, nordiske nettverk for planlegging, samt det uformelle årlige planmyndighetsmøtet. KMD deltar også i nordisk nettverk innen geodata. Statens kartverk deltar i tillegg i Eurogeographics som er et samarbeid mellom alle europeiske nasjonale kartverk.

EØS-midlene skal være et europapolitisk verktøy for Norge og støtte opp om norske politiske prioriteringer og legge grunnlag for tettere samarbeid med mottakerlandene og EUs institusjoner. Dette gjelder bl.a. på områder der KMD har ansvaret for regionalpolitikk.

Oppfølging fra KMD

- Det ligger en målsetting om at deler av EØS midlene i (forrige periode) skal brukes til regional utvikling og geodata. Dette vil også være et mål i kommende periode.

2.3 KMDs øvrige europapolitikk

KMD er i involvert på en rekke politikkområder under EU- og EØS-paraplyen som ikke er nevnt i regjeringens EU-strategi. Førrende for dette arbeidet er EØS-avtalen og EU-programmer. Eksempler på dette er IKT-politikk, forvaltningspolitikk og regionalpolitikk.

KMD er en viktig samordnende aktør innen IKT- og forvaltningspolitikken, i første rekke gjennom samordning av den norske innsatsen på tvers av departementene i flere av EUs viktige IKT-programmer og grupper for politikktutforming, samt deltakelse i viktige grupper for IKT og forvaltning i OECD og i regi av Nordisk Ministerråd. KMD følger aktivt med utviklingen av EUs IKT-politikk, blant annet gjennom arbeidet med Digital Agenda Europe. Arbeidet er forankret i Meld. St. nr. 23 (2012-13) *Digital agenda for Norge*. Arbeidet samordnes med andre berørte departement som SD, KD, KUD, JD og BLD.

KMD deltar i de viktige IKT-relaterte EU-programmene Horisont 2020, CEF Digital og ISA. I Horisont 2020 deler departementet ansvaret for IKT-delen med NFD, mens KMD har eneansvar for deltakelsen i programmene ISA og CEF Digital. ISA er et program for å gjøre det enklere for myndigheter i de europeiske land å utveksle data. CEF Digital er et program for nødvendig infrastruktur for å legge til rette for et digitalt indre marked i Europa. For alle tre programmer er det samordningsansvar siden de dekker aktiviteter for flere andre departementer med underliggende etater. Gjennom programdeltakelsen søker KMD å sikre at norske interesser ivaretas, herunder at norsk syn gjøres gjeldende i prosesser relatert til programmenes arbeidsprogram og at Norge får mest mulig utbytte av programdeltakelsen.

KMD deltar i EUPAN, et sentralt lærings- og erfaringsnettverk for EU-landene på offentlig sektor og fornying på EU/ EFTA-nivå, og i ECASIS, EFTAs arbeidsgruppe for elektronisk kommunikasjon, audiovisuelle tjenester og informasjonssamfunnet under Subkomité II, som forbereder saker for EØS-komiteén.

Regionalpolitikken er ikke en del av EØS-avtalen, men blir samtidig sterkt berørt og påvirket gjennom statsstøtteregelverket. KMD legger derfor betydelig vekt på å fremme norske synspunkter i ulike sammenhenger hvor statsstøtteregelverket er gjenstand for diskusjon i EU. Målet med denne innsatsen er å sikre et fortsatt handlingsrom for regionalpolitikken. Gjennom denne innsatsen opparbeider departementet også en betydelig kompetanse innenfor statsstøtte, noe som også gjør det mulig å iverksette politiske virkemidler for regionalpolitikk, for eksempel differensiert arbeidsgiveravgift eller distriktsrettet investeringslån. Det gir også kompetanse om muligheter til å iverksette virkemidler innenfor andre politikkområder.

3 Organisering av internasjonalt arbeid i KMD

Utgangspunktet for internasjonalt arbeid, er prinsippet om at den avdelingen som har ansvar for et felt også har et ansvar for de internasjonale sakene på det feltet. Når en sak fra et annet departement berører flere avdelinger, skal den i utgangspunktet samordnes fra ADMA. Dette gjelder ikke for etablert samarbeid i for eksempel Europapolitisk Forum eller nordområdesamarbeid.

KMD har ni fagavdelinger, der noen har tilstøtende porteføljer. Dette gjør at det er viktig å ha god samordning. Det er derfor opprettet en internasjonal gruppe hvor alle avdelinger er representert. ADMA har en pådriverrolle i internasjonal gruppe ved å innkalle til halvårslige møter.

Formålet med gruppen er å dele informasjon om hva avdelingene jobber med på det internasjonale området, og avdekke områder der en kan oppnå synergier ved å samarbeide og trekke andre avdelinger med der det er relevant. Den internasjonale strategien vil bidra til å synliggjøre viktige samordningspunkter mellom avdelingene i KMD. Avdelingene synliggjør også sine oppgaver og sitt ansvar i sine respektive virksomhetsplaner. Dette vil kunne gjøre det samlede internasjonale arbeidet bedre og mer effektivt.

3.1 Arbeidsform

KMD arbeider gjennom deltakelse, dialog og påvirkningsarbeid i de aktuelle fora. Tidlig varsling og tidlig involvering er avgjørende. Mange problemstillinger er grenseoverskridende. Ved å arbeide internasjonalt sikres bedre måloppnåelse og oppgaveløsning.

På det internasjonale området bidrar KMD til å oppfylle regjeringens politikk på områder som ikke nødvendigvis er KMDs hovedansvar. I stor grad gjelder dette bistand til andre departementer i forbindelse med analyser og prosesser, meldinger, ekspertgrupper, rapporteringer, delegasjoner og annet der KMD bidrar med sin kompetanse. KMDs leveranser til andre departementer på internasjonale saker er i første rekke til UD, men vi bruker også mye ressurser på bidrag til blant annet JD, BLD, KD, KLD, NFD og OED. I prosesser der KMD er fagansvarlig departement, har også KMD ansvar for å ivareta overordnede utenrikspolitiske føringer. Det gjelder for eksempel menneskerettigheter og likestilling, men også på det IKT-politiske området. Der det er aktuelt, utarbeider KMD instruks i samarbeid med UD.

KMD får også henvendelser fra OECD, FN, Europarådet og andre om å bidra til for eksempel utredninger og rapporter. Her kan KMD i større grad bestemme selv hvor mye ressurser vi skal bruke på innspill.

3.2 Kommunikasjon

Å kommunisere åpent og tydelig om KMDs arbeid er viktig. I følge KMDs kommunikasjonsplattform, er kommunikasjon et linjeansvar. Både saksbehandlere og ledere i alle fagavdelinger må tenke kommunikasjon i sitt arbeid. I kommunikasjonsplattformen heter det at KMD skal styrke internkommunikasjonen gjennom blant annet å bruke Innblikk aktivt og bruke kommunikasjon som aktivt redskap for å bygge kultur og sikre samhandling. Det er særlig punktene om Innblikk og samhandling som er relevante for dem som jobber med internasjonale saker. Saksbehandlere har her et særlig ansvar for å dele sin kompetanse. Med

en såpass vid portefølje på de internasjonale sakene som KMD har, er kompetansedeling og intern kommunikasjon viktig. ADMA har et overordnet ansvar for de internasjonale sidene på intranettet. Relevante saker skal derfor være et fast punkt på agendaen til internasjonal gruppe. Presentasjoner av KMDs representanter utenfor Norge, nye rutiner og retningslinjer fra UD og internasjonale saker som spesielt berører KMD er relevant å publisere på intranettet.

Oppfølging fra KMD

- Det bør utarbeides mer relevant informasjon på engelsk om KMDs arbeid, og gjøre dette tilgjengelig på regjeringen.no

4 Avslutning

Regjeringen har, gjennom sin strategi for samarbeidet med EU i denne stortingsperioden, et ønske om en mer aktiv og ambisiøs europapolitikk. For KMD innebærer dette å være tidligere, tettere og tydelige for å støtte opp under målene for å gjøre politisk ledelse og departementet for øvrig i stand til å følge opp forpliktelsene.

Utgitt av:
Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Publikasjonskode: H-2344

Design: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon - 05/2015